KU LEUVEN

Corona, ouderen en sport

Hoe een minuscuul virusje de macrowereld van sport bepaalt

Jeroen Scheerder

Prof. Sportsociologie KU Leuven

m.m.v. Erik Thibaut

Onderzoeksgroep Sport & Bewegingsbeleid

Ouderenraad
9 september 2020

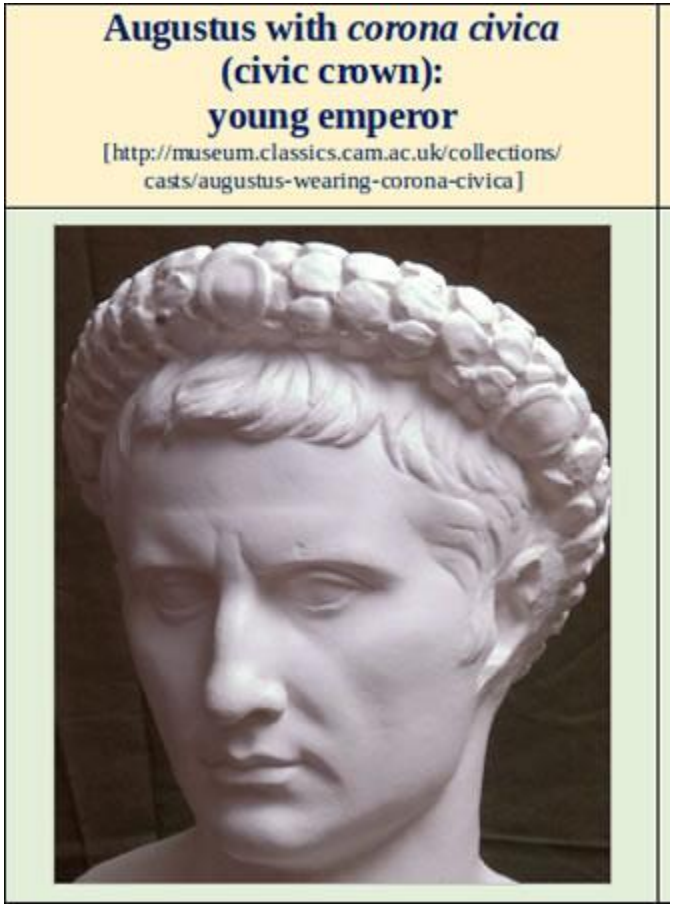
Corona?

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Corona aurea

Corona civica

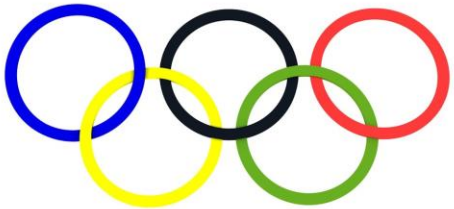
Corona muralis

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

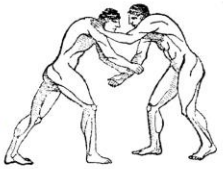

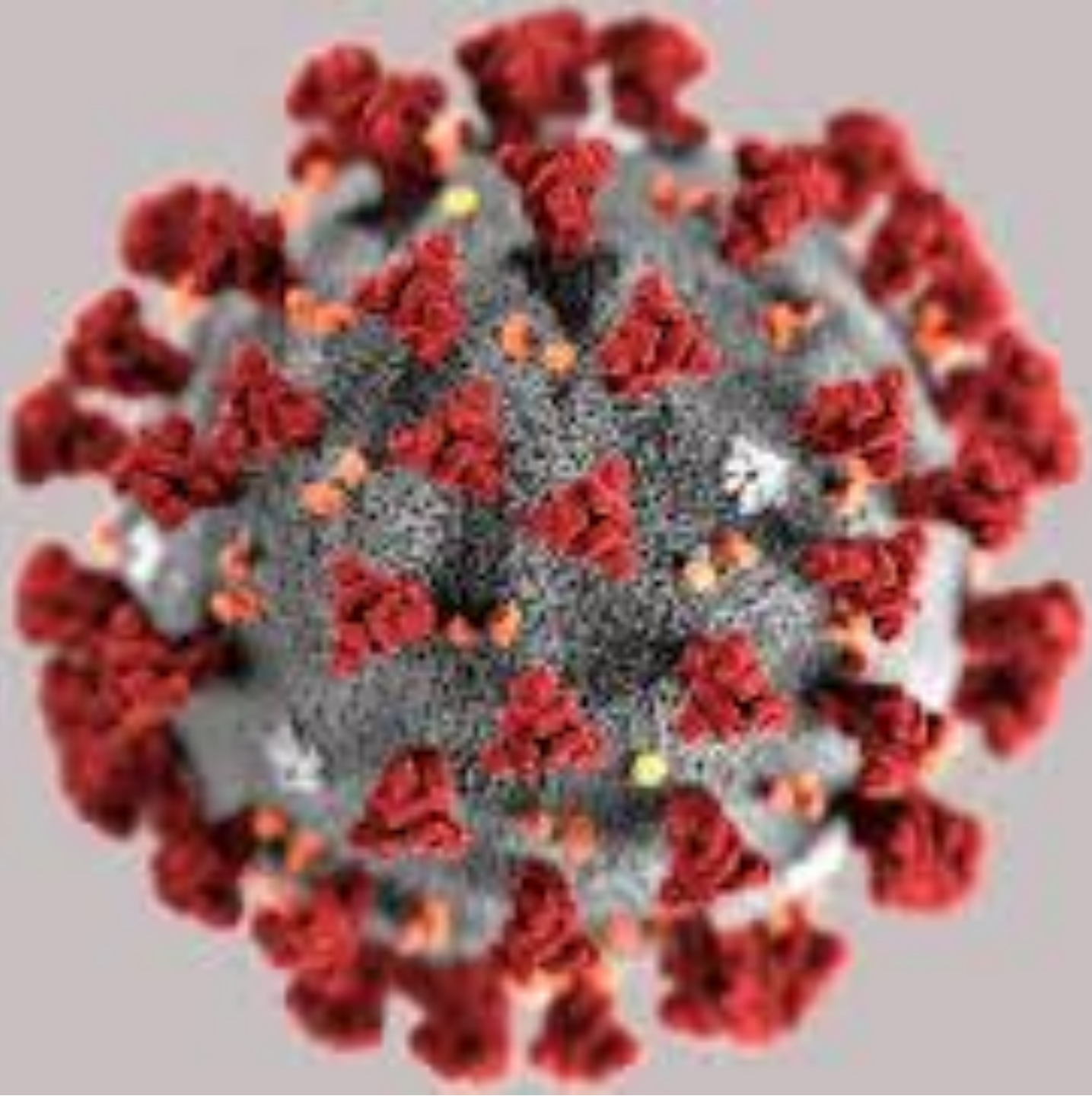

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1 → Olympische sport (zegekrans)

CORONA 2 → minuscuul virusje met impact op macrowereld van de sport

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Outline

1. Actualiteit
2. Denkmodellen
3. Cijferwerk

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

ACTUALITEIT

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Enerzijds …

- Wellicht nooit eerder een vergelijkbare, nationale, succesvolle beweegpromotie
- “Blijf in uw kot! … Maar blijf ook bewegen!”

Beweeg in uw kot (OKRA Sport+)

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Anderzijds …

- **“Eenzaamheidsvirus slaat toe: 10% meer nieuwe oproepen van 60+ en alleenstaanden”** https://www.tele-onthaal.be/pers/eenzaamheidsvirus-slaat-toe
- **“Mentaal gezond blijven in tijden van corona? Ga voldoende naar buiten en blijf actief”** https://radio1.be/mentaal-gezond-blijven-tijden-van-corona-ga-voldoende-naar-buiten-en-blijf-actief
- **“Coronacrisis treft kwetsbare ouderen dubbel”** https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/coronacrisis-treft-kwetsbare-ouderen-dubbel~b2dd6ac2/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Tegelijkertijd …

- Naast gezondheidscrisis ook …
- Financiële en economische crisis (gedurende 10-tal jaar)
- Politieke crisis (ook al bijna een decennium)
- Klimaatcrisis
- …

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

OPINIE SOLIDARITEIT

Tijd om ook het ongelijkheidsvirus te tackelen

Meer dan 180 professoren breken een lans voor een nieuw sociaal contract na de coronacrisis.

Initiatiefnemers van de actie 1000 x 1000
Woensdag 9 september 2020 om 3.25 uur

De maatschappelijke impact van de coronacrisis is ongelijk verdeeld. Op dit ogenblik slaat het virus harder toe in wijken met een minder sterk sociaal economisch profiel, die vaak dichtbevolkt zijn. Ook de lockdown trof niet iedereen op dezelfde manier. Meer mensen moeten een beroep doen op het OCMW en op voedselbanken. Kansarme kinderen en jongeren kregen het extra hard te verduren. Ze leden het meest onder het aangepaste schoolregime. Vaak wonen ze minder goed en hebben ze geen of een te beperkte toegang tot online onderwijs.

Het Planbureau verwacht dat het bbp met 10 procent zal dalen, terwijl de sociale uitgaven met minstens 10 procent zullen stijgen. Door het gecombineerde effect van de inkrimping van de economie en de stijging van de uitgaven zal het aandeel van de sociale uitgaven in het bbp toenemen van 25 procent in 2019 naar 30 procent in 2020. Ondanks hoge publieke uitgaven slaagt onze verzorgingsstaat er niet in de armoede terug te dringen.

Grotere kloof

Het is ook duidelijk dat we niet langer het hoofd kunnen afwenden van de gevolgen van de klimaatopwarming. Sommigen zijn

Gedeeld kompas

De warme solidariteit van hulp en liefdadigheid is belangrijk, sociale innovatie evenzeer. Maar alleen een efficiënter sociaal beleid én een rechtvaardigere fiscaliteit kunnen een zorgzame en duurzame welvaartssamenleving in stand houden. Omdat de sociale overheidsuitgaven hoog zijn, is een rechtvaardigere verdeling van de inkomsten én van de uitgaven nodig, met evenwichtigere belastingen op lonen en vermogens, meer efficiënte en meer herverdelende sociale uitgaven. De sociale effecten van de covid-19-crisis moeten ook zorgvuldig gemonitord worden.

Bouwen aan een realistisch alternatief vergt collectieve actie rond een gedeeld kompas van verantwoordelijkheid en solidariteit. Op lokaal, regionaal en nationaal vlak, in Europa en in de wereld. Want de crisis treft ook landen op ongelijke wijze.

Wij pleiten voor een nieuw sociaal contract. Daarnaast roepen we al onze collega's op hun schouders te zetten rond drie projecten van de Koning Boudewijnstichting die kansarmoede bij baby's, kinderen en adolescenten bestrijden. Het is een bescheiden signaal om ons groter pleidooi voor meer solidariteit en structurele hervormingen kracht bij te zetten.

Ondertekend door de initiatiefnemers van 1000 x 1000, een oproep van meer dan 180 professoren om samen één miljoen euro in te zamelen tegen kansarmoede in het onderwijs:

Bea Cantillon (UAntwerpen), Peter Aerts (UAntwerpen), Lieven Bervoets (UAntwerpen), Marnix Beyen (UAntwerpen) , Bruno Blondé (UAntwerpen), Philippe Büscher (Instituut Tropische Geneeskunde), Andreas De Block (KU Leuven), Bruno De Wever (UGent), Nico Koedam (VUB) , Ides Nicaise (KU Leuven), Jean-Michel Rigo (UHasselt), Raoul Van Damme (UAntwerpen), Ann Van Reusel (UGent) , Erik Verbrugge (UAntwerpen), Filip Volckaert (KU Leuven).

De ondertekenaars behoren tot verschillende disciplines, van geschiedenis over biologie, filosofie en neurologie tot sociale wetenschappen.

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Het failliet van de voorspelbare wereld

- Pre-corona tijdperk:
  - Maakbare wereld
  - Bannen van risico's (ziekte, armoede, …)
  - Heel wat vanzelfsprekendheden (reizen, sociale contacten, …)
- Wat krijgen we in de plaats dankzij COVID-19? …
  - Onzekerheid
  - Spanningen
  - Polarisatie

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

DENKMODELLEN

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Het Rambo-model

"

IT'S BETTER TO DIE STANDING THAN TO LIVE ON YOUR KNEES

Alexander Lukashenko

IJshockeyende president Wit-Rusland blijft lachen met coronavirus: “Zie jij hier virussen rondlopen? Ik zie ze niet”

Tractors and vodka will cure Belarus of the coronavirus, says leader

Het Back-to-normal model
(as if nothing happened)

Zaterdag 5 september 2020
Col de Peyresourde

Het kameleon-model

Zichzelf blijven waar het kan
Zich aanpassen waar nodig

Het nieuwe normaal-model

the new normal

ANDERHALVEMETERSAMENLEVING

ANDERHALVEMETERSPORT?

Continuüm van sportmodellen

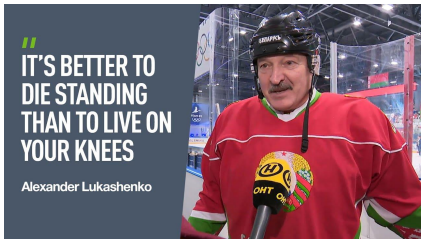
SUPERMAN

SAUS

Same **A**s **U**sual **S**port

SMALL / SMART SPORT

SILOSPORT

A-B-C-D sportkwadranten

Continuïteit

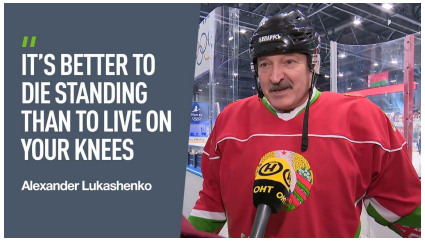
Discontinuïteit

Bereikbaar

A-realistisch

CIJFERWERK

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Onderzoek

- Corona: lockdown → anderhalvemetersamenleving

- Impact op sport?

- Hoe hierop inspelen?

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Coronasportstudies – www.faber.kuleuven.be/BMS/corona/

- Coronasportstudie 1.0
  - 30/03-05/04
  - 15 737 respondenten
  - Representatief: actief versus niet-actief (gewogen geslacht/leeftijd/opleiding)
  - Online
- Coronasportstudie 2.0
  - 24/04-04/05
  - 2 869 respondenten
  - Gecontroleerd (leeftijd)
  - Online

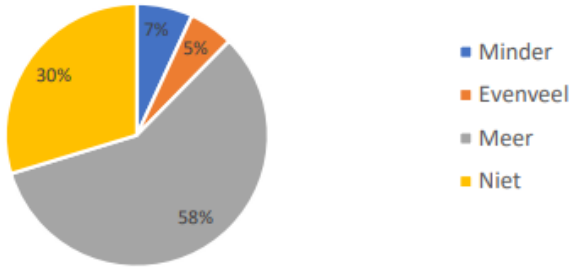

CORONA 1.0: Sporten & bewegen (Scheerder et al., 2020a)

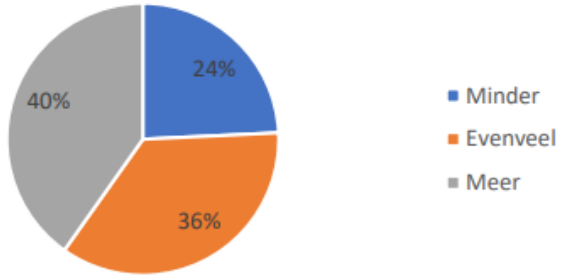
Sporten/bewegen en zitten we meer sinds de corona-maatregelen?

NIET-SPORTER
Niet-sportactief vóór corona-maatregelen

Sinds de corona-maatregelen **sport/beweeg** ik ...

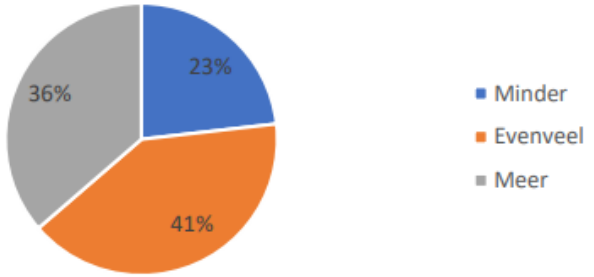

Sinds de corona-maatregelen **zit** ik ...

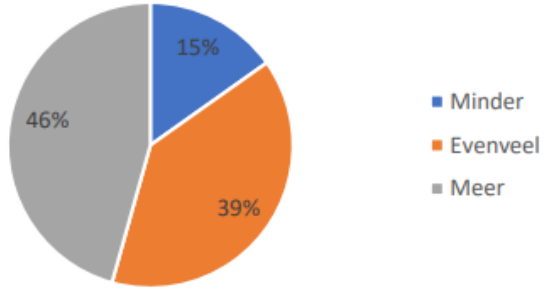

SPORTER
Sportactief vóór corona-maatregelen

Sinds de corona-maatregelen **sport/beweeg** ik ...

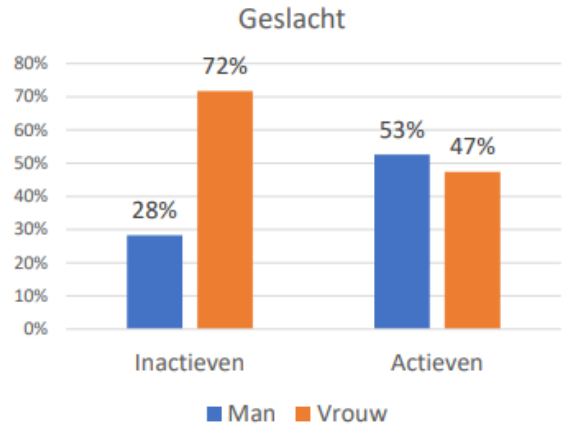

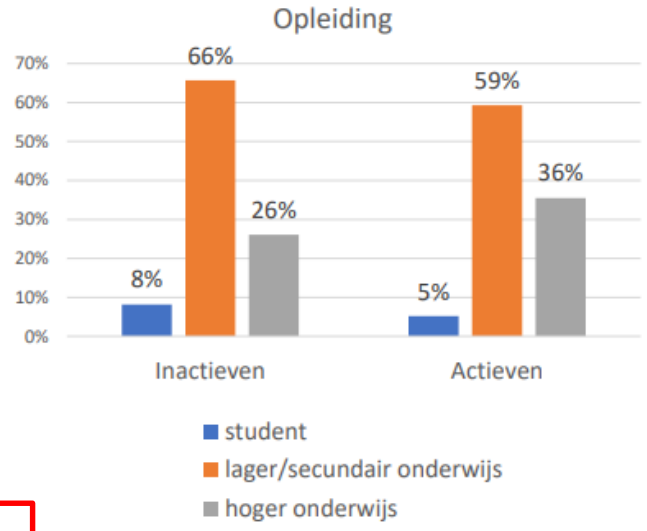
Sinds de corona-maatregelen **zit** ik ...

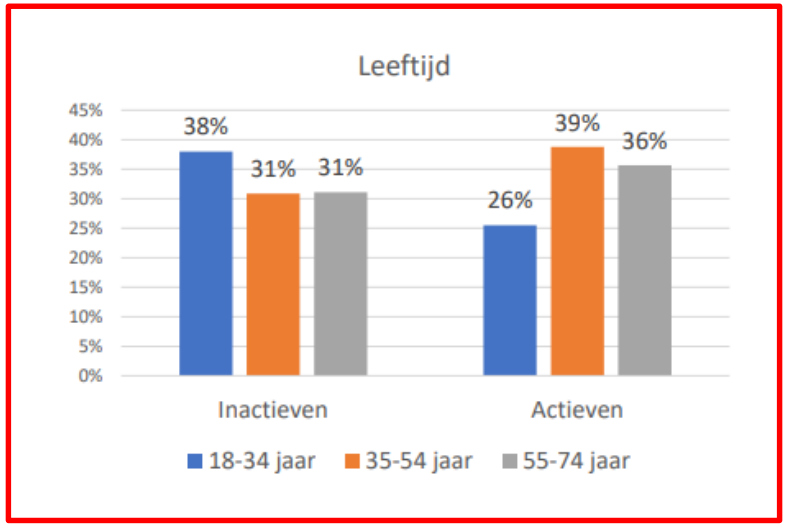

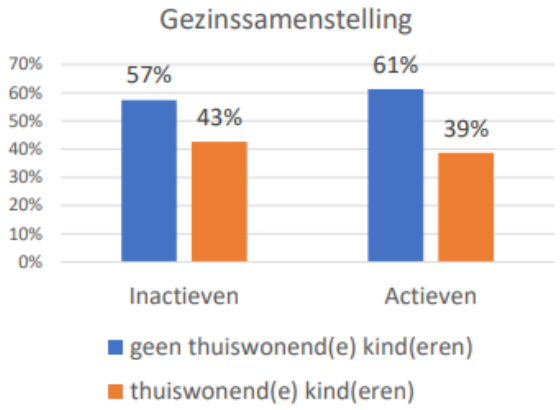
© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1.0: Samenstelling steekproef (Scheerder et al., 2020a)

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Table 2. Output ordinal logistic regression analysis of the influence of demographic and exercise-related determinants on exercising less, as much, or more (subsample high active people, n = 11,763).

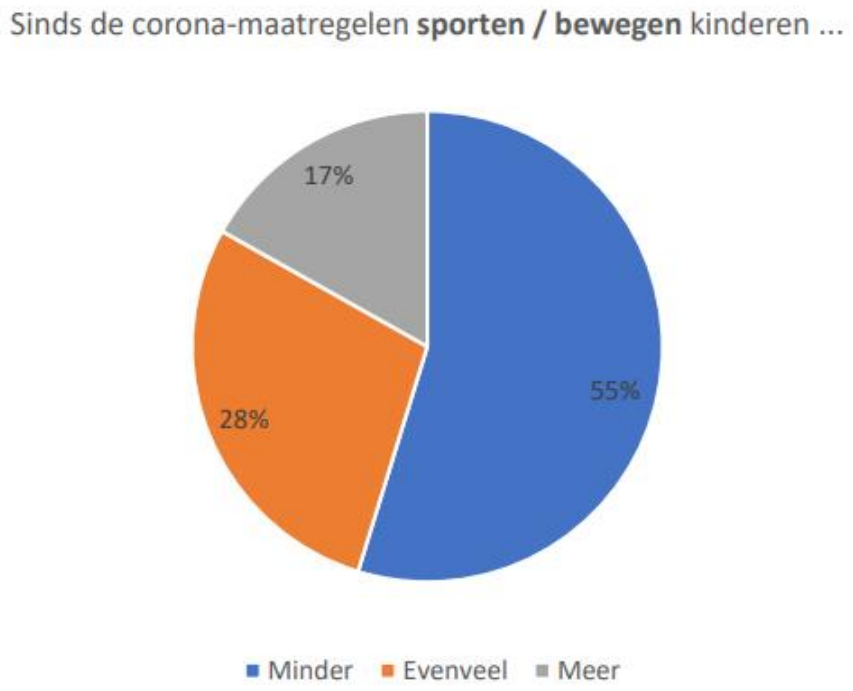
Variable	Estimate	Std. Err.	Wald	Sig. (p)	95% Confidence interval
Gender					
Male	-0.044	0.036	1.469	0.225	[-0.115; 0.027]
Female (ref.)					
Age category					
18-34	0.428	0.051	71.668	0.000	[0.329; 0.527]
35-54	0.206	0.047	19.641	0.000	[0.115; 0.298]
55-74 (ref.)					
Highest education					
Student higher education					
High school degree	0.101	0.090	1.262	0.261	[-0.075; 0.277]
Higher education degree	-0.079	0.038	4.202	0.040	[-0.154; -0.003]
(ref.)					
Inhouse children					
No	-0.066	0.041	2.513	0.113	[-0.147; 0.016]
Yes (ref.)					
Exercising alone					
No	-0.037	0.040	0.841	0.359	[-0.115; 0.042]
Yes (ref.)					
Exercising with partner/family					

Bron: Constandt et al. (2020)

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1.0: Rol voor grootouders? (Scheerder et al., 2020a)

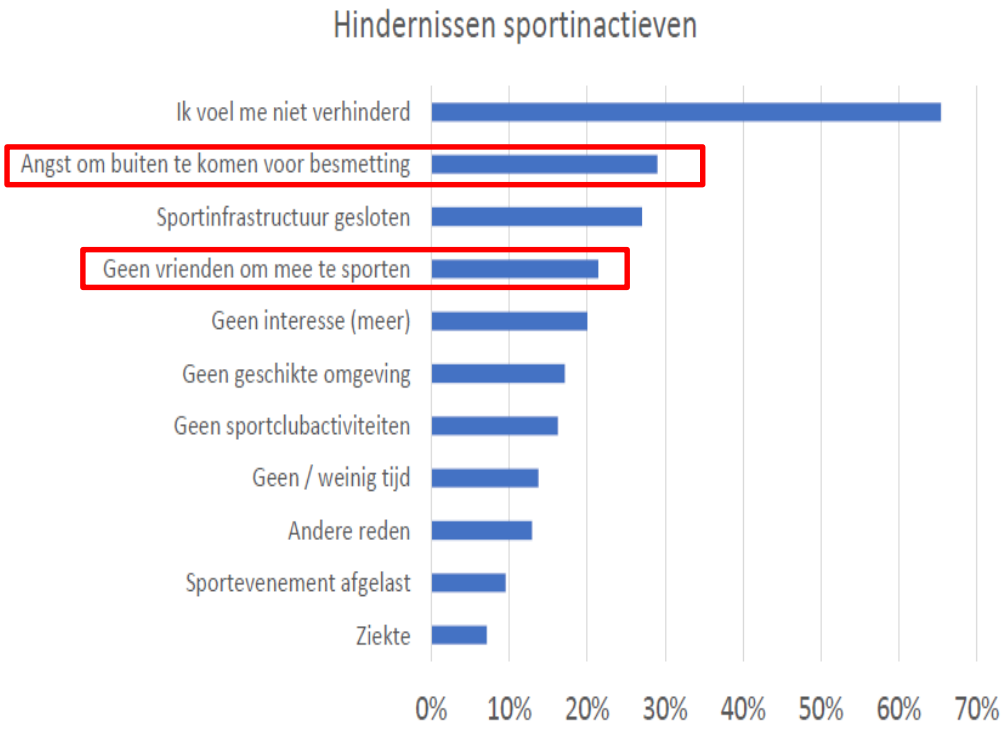
Sporten / bewegen kinderen meer, minder of evenveel sinds de corona-maatregelen?

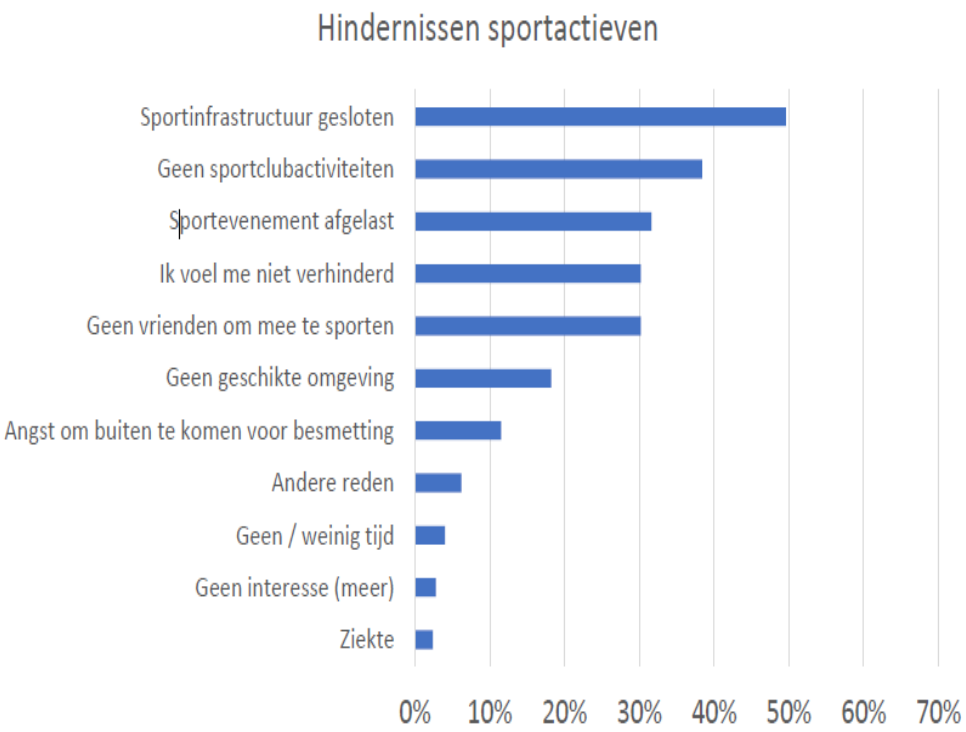

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1.0: Hindernissen → sportclubs & evenementen (Scheerder et al., 2020a)

Verhinderen corona-maatregelen me te sporten / bewegen?

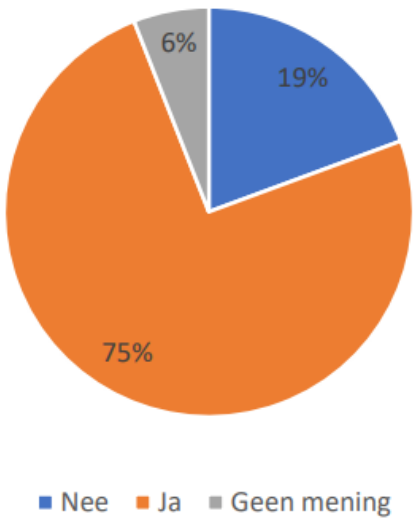

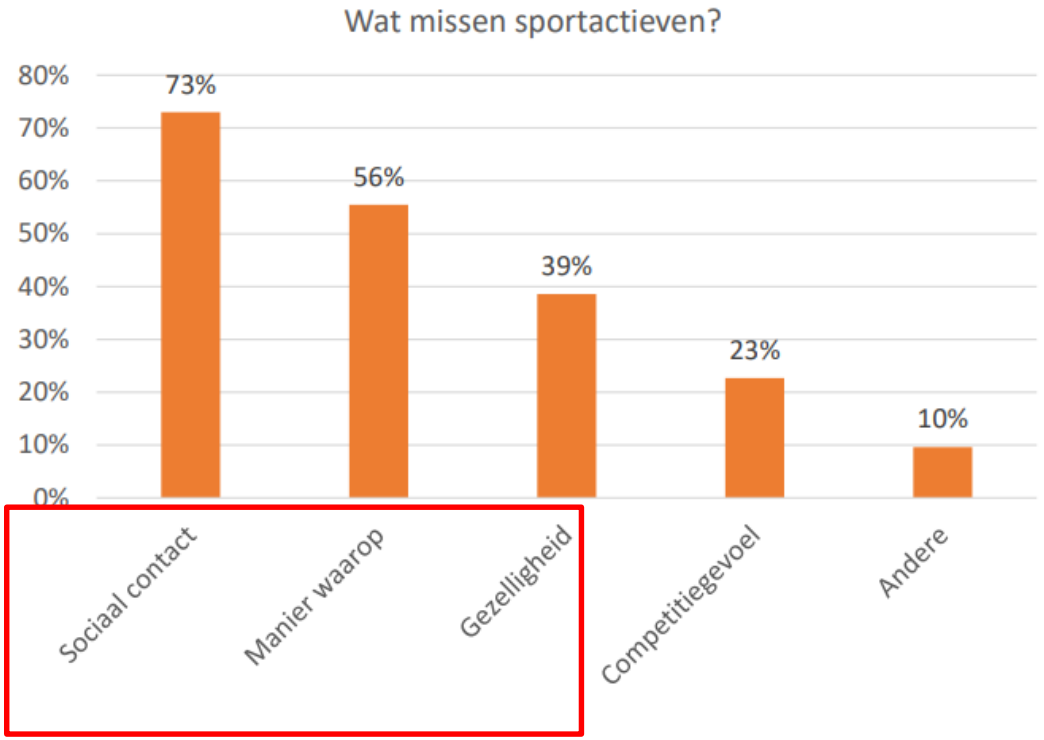

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1.0: missen sportgedrag (Scheerder et al., 2020a)

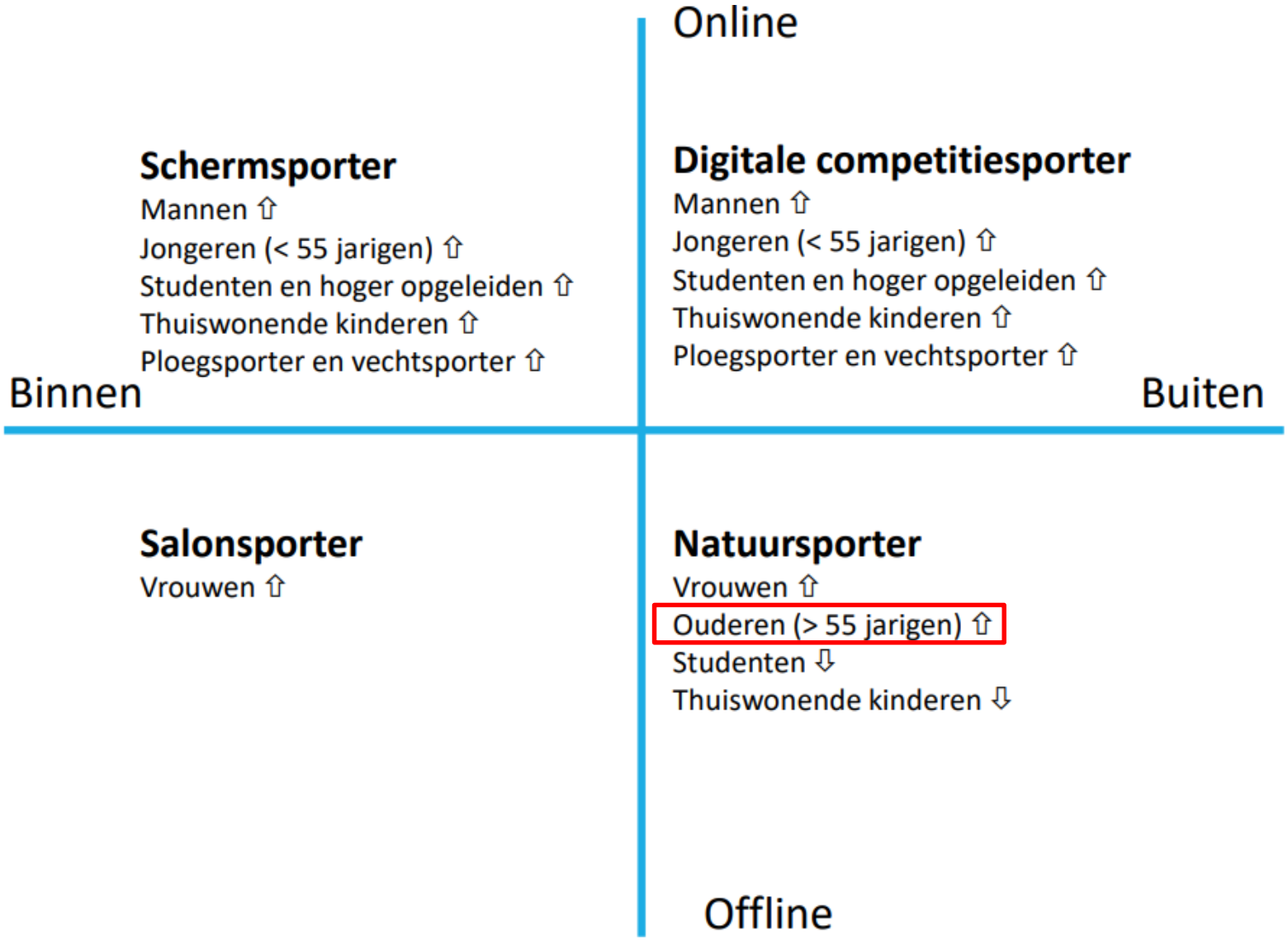
Ik mis mijn oorspronkelijk sport- en beweeggedrag:

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 1.0: type sporter (Scheerder et al., 2020a)

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 2.0: Evenementensporters → drie groepen (Scheerder et al., 2020b)

1. **Evenementensporter**

   = deelname

2. Potentiële evenementensporter

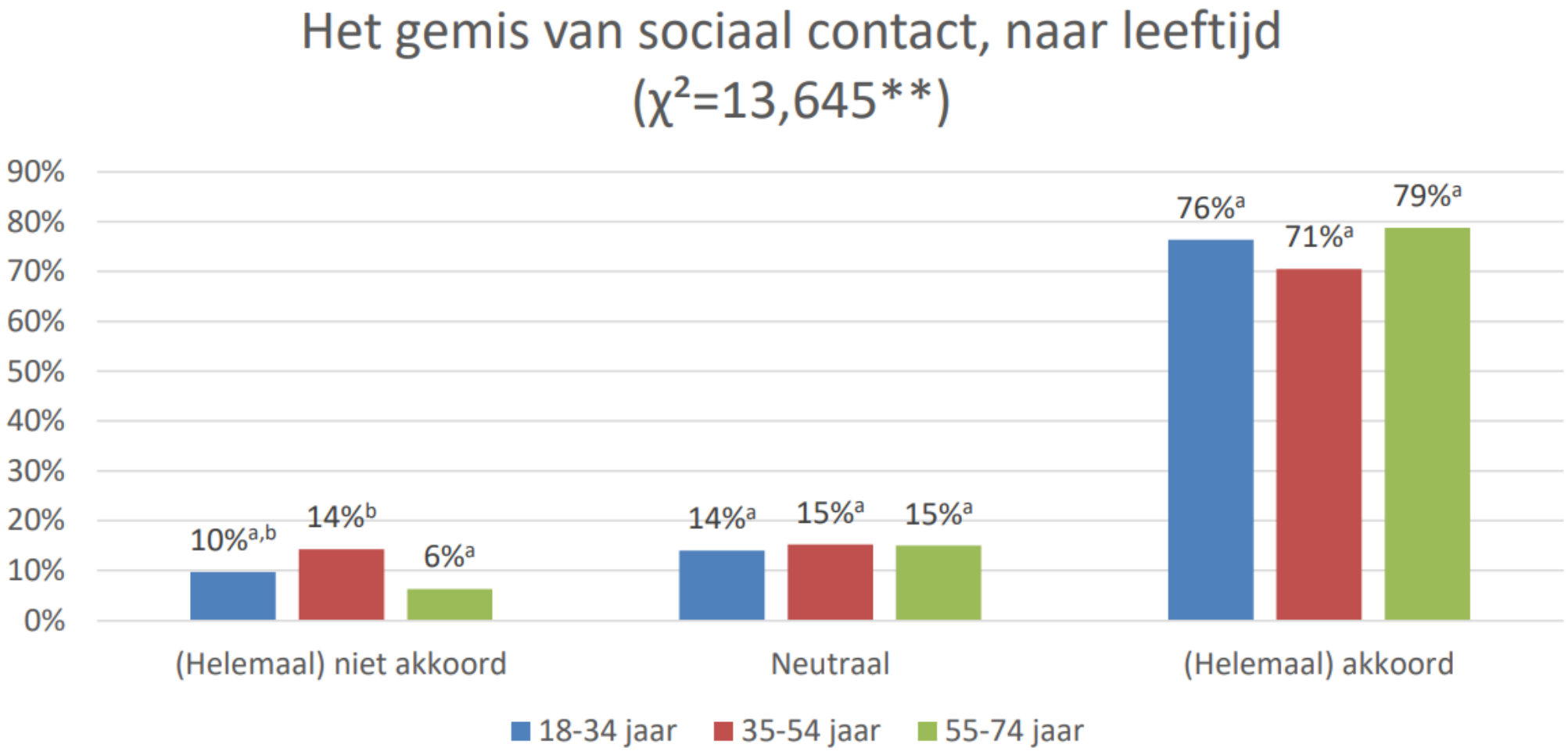
   = niet-deelname & interesse

3. Niet-evenementensporter

   = niet-deelname & niet-interesse

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

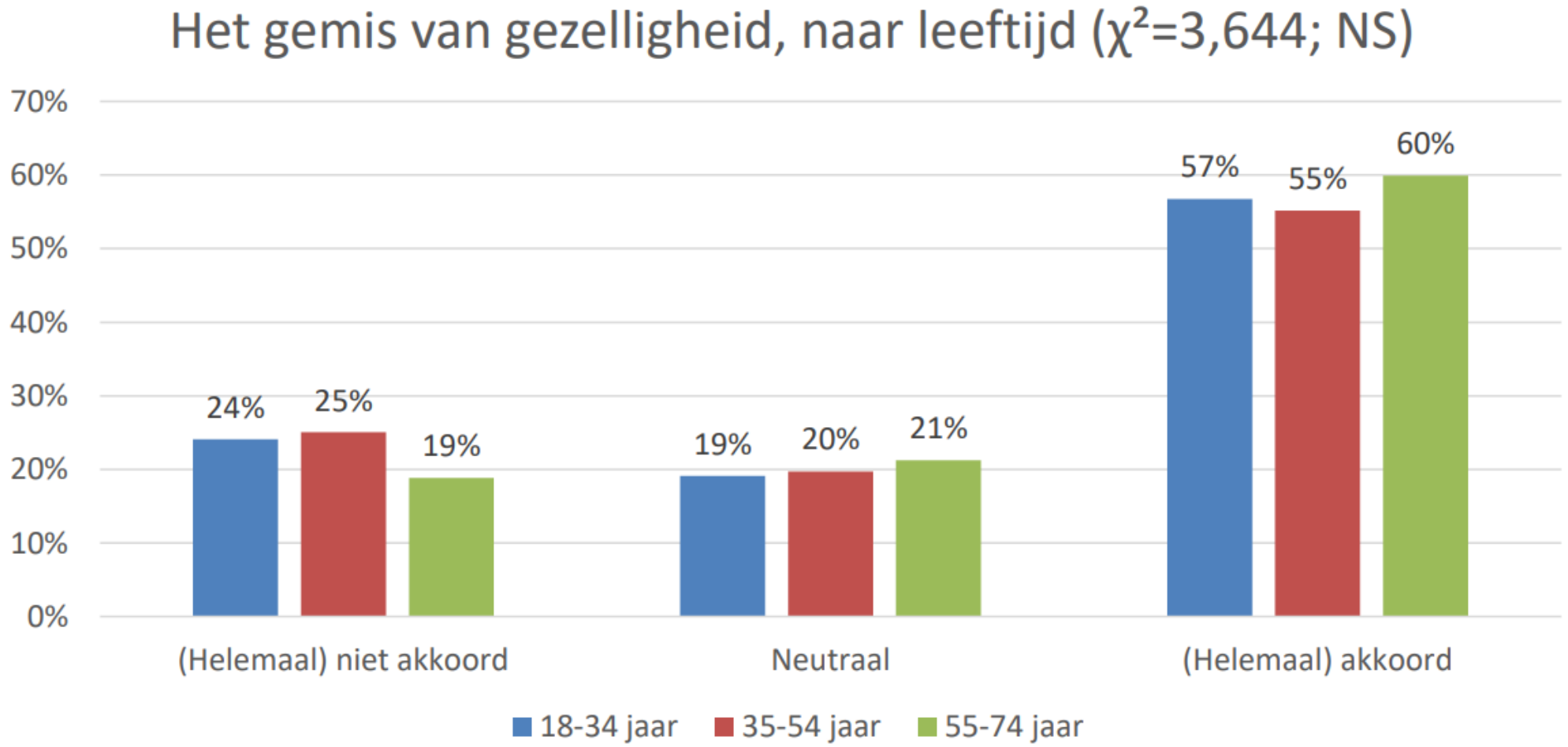
CORONA 2.0: Gemis sociaal contact, naar leeftijd (Scheerder et al., 2020b)

** Significant op het 0,01 niveau; [a,b] Verschillen significant van elkaar

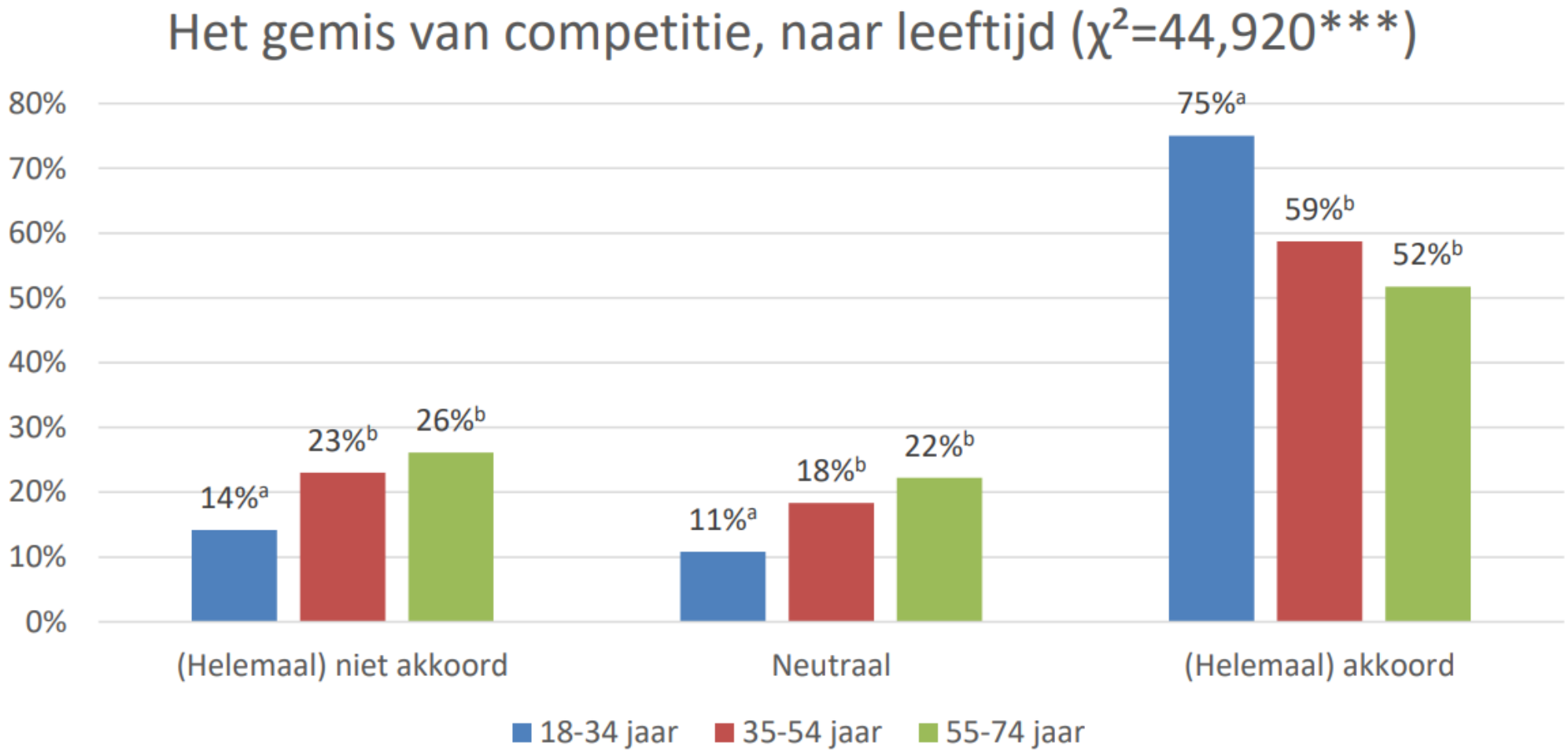
© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 2.0: Gemis van gezelligheid, naar leeftijd (Scheerder et al., 2020b)

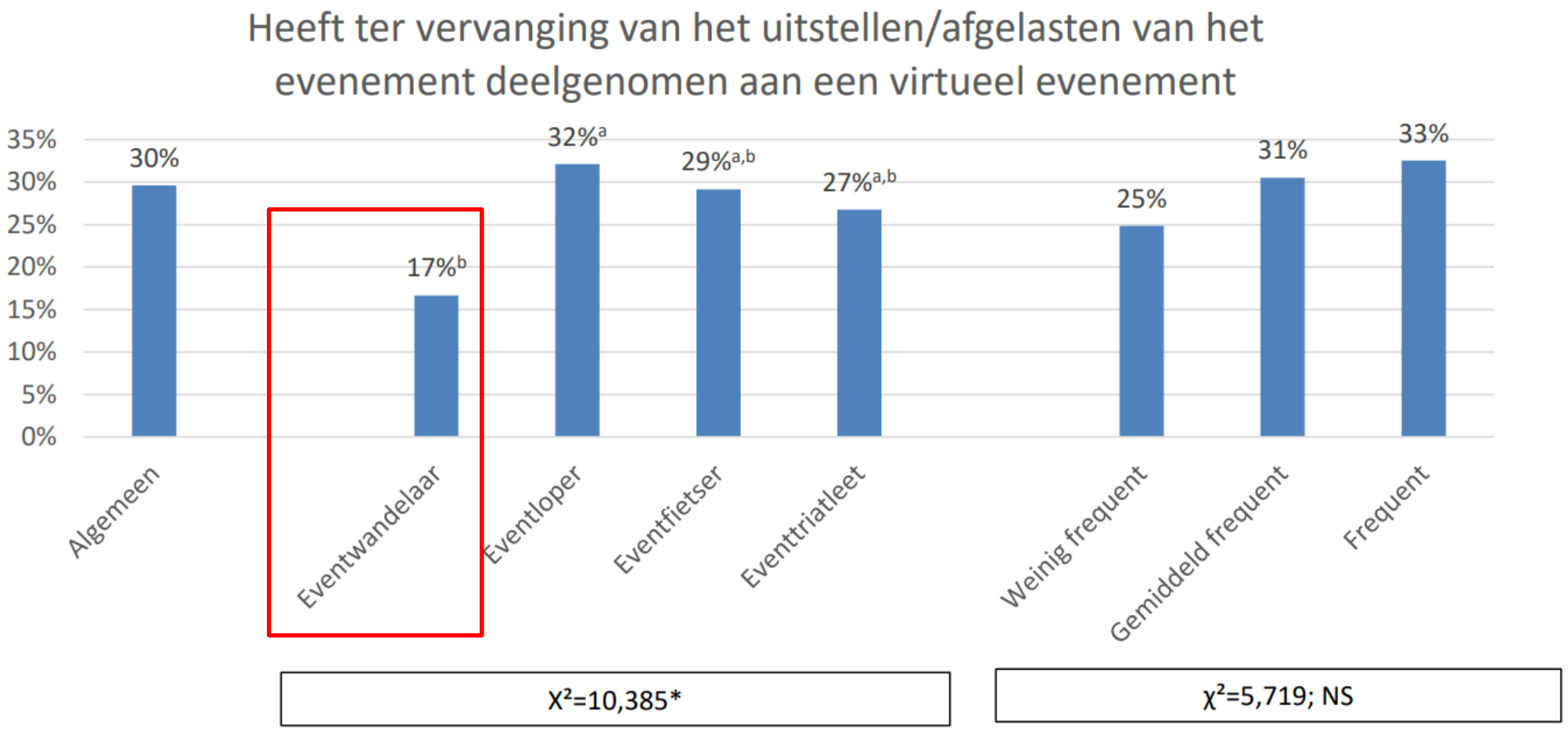
© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 2.0: Gemis van competitie, naar leeftijd (Scheerder et al., 2020b)

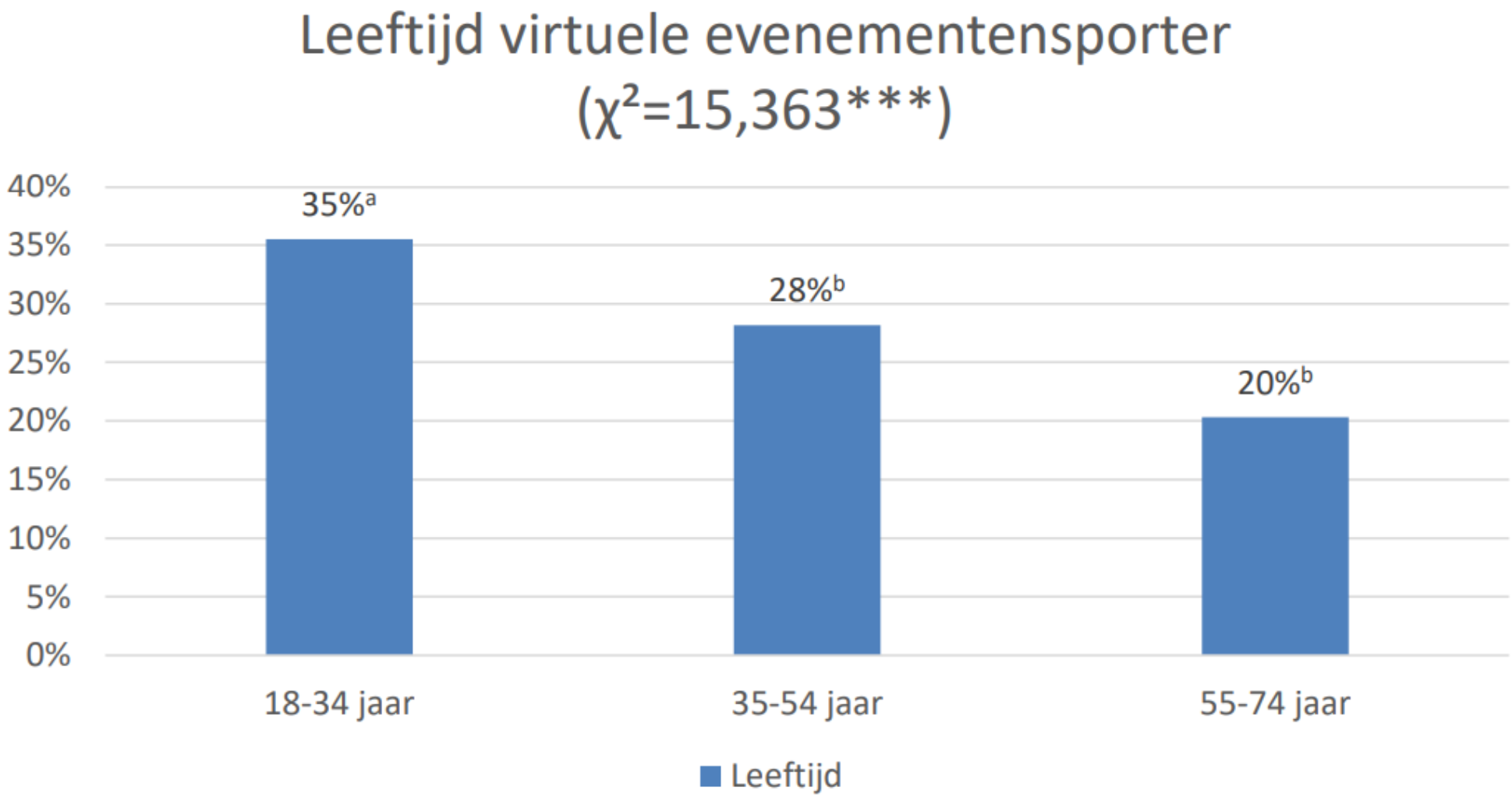
© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 2.0: Virtueel evenement

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

CORONA 2.0: Virtueel evenement (Scheerder et al., 2020b)

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Conclusies

1. Volwassenen sporten meer (+ zitten meer)
2. Kinderen sporten minder
3. Mensen missen/gehinderd door sportinfrastructuur – sociaal contact – sportclub …
4. Digitale evenementen als (waardig?) alternatief

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

MOGELIJKE KAPSTOK VOOR VISIEONTWIKKELING MBT SPORT- EN BEWEEGBELEID

- **SMALL**

→ kleinschalig, kleine groepen, …

- **SMART**

→ laagdrempelig, in de nabijheid, …

- **SOCIAL**

→ menselijke contacten, gezelligheid, …

Discussie – vragen

- Hoe gaan aanbieders, zoals bv OKRA Sport zich positioneren als we nog onbepaalde tijd in een anderhalvemetersamenleving zullen moeten leven, en dus ook ons sportgedrag daar aan zullen moeten aanpassen?
  - Welk aanbod voorzien we als we ook in 2021, en mogelijks langer, met Corona te maken hebben?
  - Gaan we naar een sportmodel 2.0?
  - En hoe ziet dat model er dan qua vraag en aanbod uit?
  - Zijn we klaar voor een dergelijke toekomst?

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Bronnen Coronasport-onderzoek

1. **Corona 1.0:** Scheerder, J., Willem, A., Derom, I., De Bosscher, V., Helsen, K. (2020). Sportevenementen in tijden van corona. Coronasportstudie2.0: impact, attituden en profielen. Leuven/Gent/Brussel: KU Leuven/UGent/VUB. (URL)
2. **Corona 2.0:** Scheerder, J., Willem, A., De Bosscher, V., Thibaut, E., Ricour, M. (2020). Sport in tijden van crisis. Profiel van de corona-sporter. (URL)
3. **ISB-tijdschrift:** Scheerder, J., Willem, A., De Bosscher, V., Thibaut, E., Ricour, M. with Scheerder, J. (corresp. author) (2020). Het verander(en)de sport- en beweeggedrag van de Vlaming naar aanleiding van de coronamaatregelen. *Vlaams Tijdschrift voor Sport*, (Extra Editie), 14-19.
4. **Hoofdstuk boek:** De Bosscher, V., Ricour, M., De Cocq, S., Scheerder, J., Thibaut, E., Willem, A., Constandt, B. (2020). Sport(clubs) in het nieuwe normaal. Aanjager voor de herstart van het sociaal-maatschappelijk leven. In: M. Brengman (Eds.), *Post viraal naar een nieuw normaal. VUB stemmen over de impact van corona op onze samenleving*, (235-245). VUBPress.
5. **Paper:** Constandt, B., Thibaut, E., De Bosscher, V., Scheerder, J., Ricour, M., Willem, A. (2020). Exercising in Times of Lockdown: An Analysis of the Impact of COVID-19 on Levels and Patterns of Exercise among Adults in Belgium. *INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL RESEARCH AND PUBLIC HEALTH*, *17* (11), Art.No. ARTN 4144. doi: 10.3390/ijerph17114144 Open Access

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)

Dank voor uw aandacht!

Maar vooral: keep safe and healthy!!

© Policy in Sport & Physical Activity Research Group, KU Leuven (2020)